

Markkinainnovaatiot (MAX) / Päivi Karppanen

5.12.2024

Julkinen

Tukkumarkkinoiden tiedonvaihdon kehitysfoorumin pöytäkirja 28.11.2024

Aika 28.11.2024 klo 12.47–15.45

Paikka Fingridin toimisto, Lökkisepätie 21

Läsnä	Teemu Väre Päivi Karppanen Jaakko Luokkamäki Jarmo Lapakko Tuomas Pulkkinen Jari Nykänen Jari Aurojärvi Seppo Nurminen Jarno Pelkonen Fredrik Södö	Fingrid Oyj Fingrid Oyj Caruna Oy EPV Energia Oy eSett Oy Paikallisvoima ry PD Power Oy Volue Oy Elisa Oyj Fingrid Datahub Oy (kohdan 1.2)
-------	---	---

Poissa	Miia Miettinen Janne Kauppi Henri Kemppe Anssi Toura Teemu Kokki	Energiateollisuus ry Energiateollisuus ry UPM Energy Oy Helen Oy Fingrid Datahub Oy
--------	--	---

1 Asialista**1.1 Kokouksen avaus ja agenda**

Päivi avasi kokouksen kello 12:47 ja esitteli agendan.

1.2 Datahubin palveluiden laajentaminen kaikille mittausalueille / Fredrik Södö

Fredrik kertoi Fingrid Datahubissa tehdystä diplomityöstä liittyen datahubin palveluiden laajentamiseen. Työ valmistui lokakuun lopulla. Tällä hetkellä datahub kattaa sähköjärjestelmästä vain jakeluverkot ja sen ulkopuolelle jäävät muun muassa suurjännitteiset jakeluverkot. Mittausalueita on Suomessa tällä hetkellä noin 680 kappaletta ja datahubin laajuuteen näistä kuuluu vain noin 80 kappaletta. Työn taustana on tunnistetut haasteet siitä, ettei kaikki Suomen mittausalueet ole samassa, keskitetyssä tiedonvaihtoratkaisussa. Työssä toteutettiin haastattelututkimus, jossa haastateltiin 11 eri toimijaa. Osa piti haastateltujen määrää varsin suppeana.

EU:ssa on työn alla energiapalvelujen yhteentoimivuusregulaatio. Datahubissa pohditaan, ollaanko Suomessa yhteensopivia EU:n sääntelyn kanssa vastaisuudessa, kun ratkaisut ovat jaettu kahteen: datahub ja datahubin ulkopuolinen. Muissa maissa on

pääosin kaikki verkot Suomen datahubin kaltaisessa ratkaisussa (naapurimaista Norja ja Viro).

Diplomityössä kerättiin haastattelemalla näkemyksiä erityyppisiltä osapuolilta. Hyötyinä nähtiin toiminnan kehittäminen, tasavertaisuus, saavutettavuus ja tiedonvaihdon optimointi.

Diplomityön tuloksista nousi esiin ratkaistavina haasteina alamittaukset ja laskennat, osuusvoiman hallinta ja kolmantena uusien mittausalueiden luonti.

Suomessa uusia mittausalueita luodaan matalalla kynnyksellä verrattuna muihin pohjoismaihin. Tähän todettiin, että jo Fingridin liittymissopimuksessa vaaditaan luomaan uusi mittausalue. Uuden mittausalueen luonti on monessa tapauksessa helpoin ja yksinkertaisin ratkaisu. Samaan asiaan liittyen Fredrik pohti mahdollista datahubin tuotantoyksikkö-kohteen kehittämistä, jolloin tätä voitaisiin mahdollisesti hyödyntää tulevaisuudessa mittausalueen korvaavana ratkaisuna. Nykyisellään datahubissa on vähän tuotantoyksiköitä. Nähtiin, että osa nykyisistä mittausalueista olisi järkevää purkaa, mikäli datahubille tulisi vastuu kaikista verkoista.

Datahubin vastuun laajenemisen hyödyistä ja haitoista käytiin pitkä keskustelu. Yleisesti ottaen arvioitiin datahubin mahdollistavan nykyistä paremman tiedonjaon osapuolten välille ja korvaavan siten nykyisiä sanomalähetyksiä. Kuitenkin nykyisellään datahubin tiedonvaihto on rajoittunutta esimerkiksi tasevastaavien osalta. Merkittävä muutos olisi siirtyä GS1-järjestelmän mukaisin tunnisteisiin kaikkien verkkojen osalta.

Nykyinen datahubin valtuutusprosessi on käytettävyydeltään kankea, joten sitä ei suosita. Fredrik kommentoi kehityksen valtuutuskäsittelyn osalta olevan käynnissä.

Esityksensä lopuksi Fredrik totesi, että diplomityön tulosten pohjalta mitään perustavaa laatua olevia esteitä datahubin laajentumiselle ei ole.

Kierros pöydän ympäri ilmensi tukea datahubin laajentumisen jatkoselvittämiselle ja varovaisen positiivista suhtautumista asian edistämiseen, mikäli lähtökohdat täyttyvät. Diplomityössä nähtiin olevan paljon hyviä juttuja ja se toimii avauksena jatkokeskusteluille. Yksi merkittävistä asioista ratkottavaksi on kehityksen kustannusvaikutus ja miten se kohdistuu.

1.3 Esittelykierros

Kaikki foorumilaiset esittelivät lyhyesti itsensä, taustansa ja minkäläisten asioiden parissa työskentelevät.

Uutena foorumilaisena aloitti Elisalla työskentelevä Jarno Pelkonen. Hän edustaa foorumissa Suomen Sähkökäyttäjät ry:n (ELFI) näkemyksiä.

1.4 Ajankohtaiset / Teemu Väre

Teemu kertoi ajankohtaisissa aiheissa sähkömarkkinoilla tapahtuneista muutoksista ja aikataulujen siirtymisistä.

Fingridin liityntä eurooppalaiselle aFRR-energian PICASSO-kauppapaikalle siirtyy syksystä 2024 vuoden 2025 alun myöhemmin ilmoitettavaan ajankohtaan. Aikataulun

Markkinainnovaatiot (MAX) / Päivi Karppanen

5.12.2024

Julkinen

siirtyminen johtuu teknisistä haasteista tiedonsiirron toteutuksessa ja on Fingridin toiminnasta riippumaton asia.

Siirtoihin pohjautuva Flow-based kapasiteetin laskentamenetelmä otettiin käyttöön vuorokausimarkkinoiden kaupankäynnissä 29.10.2024. Käyttöönotto sujui suunnitelmien mukaisesti. Foorumissa nähtiin luottamusta herättävänä vielä näin käyttöönotonkin jälkeen tuottaa ja tuoda esiin kapasiteetinlaskennan muuttamisen hyötyanalyysiä ja viestiä siitä selkeällä tavalla.

Pohjoismainen mFRR-kapasiteettimarkkina otettiin käyttöön 19.11.2024 Fingridin, Svenska Kraftnätin ja Energinetin toimesta. SE1- ja FI-hinta-alueiden välistä rajasiirtokapasiteettia allokoidaan ensin pohjoismaiselle aFRR-kapasiteettimarkkinalle, ja tältä markkinalla käyttämättä jäänyt rajasiirtokapasiteetti voidaan edelleen allokoida mFRR-kapasiteettimarkkinalle. Foorumissa nousi keskustelu siitä, millainen vaikutus tällä varauksella on vuorokausimarkkinoiden ja siten pörssisähkösopimuksen omaavien kuluttajien sähkön hintaan.

Viimeisenä kohtana Teemu kertoi pohjoismaisen mFRR-energiamarkkinan uudeksi käyttöönottopäiväksi 4.3.2025. Stattnett tarvitsee lisää aikaa automatisoiden tasehallintaprosessin turvallisen toiminnan varmistamiseksi.

1.5 Tiedonvaihdon tiekartta / Päivi

Tuotantosuunnitelmien toimittaminen

Päivi kertoi, että tuotantosuunnitelmissa siirtyminen pois EDI-tiedonvaihdosta on ollut hitaampaa kuin ajateltu, eikä tule kaikkien osalta tapahtumaan vuodenvaihteeseen mennessä. Kyseltiin, onko kyse osapuolista vai järjestelmistä. Päivi kertoi, että kyse on osapuolista, mutta varmistaa asian sisäisessä palaverissa. Selvitettävä, miten viimeisetkin saadaan siirtymään ECP/EDX-tiedonvaihtoalustan käyttöön viimeistään alkuvuoden aikana.

Datahubin tuotantotietojen hyödyntäminen alkuperätakuupalvelussa

Datahubin tuotantotietojen hyödyntäminen alkuperätakuupalvelussa on nytkähtänyt eteenpäin. Datahubin testiympäristöön on luotu Fingridille 3. osapuolen rooli ja ensi viikolla sovitaan palveluntarjoajan kanssa, miten yhteistestaus saadaan käynnistettyä. Tämä kehitys jatkuu näillä näkymin Q1 ja Q2/2025.

Lisähuomiona mainittiin päivitystarve Kauppa- ja teollisuusministeriön asetukseen 80- tai 90-luvulta. Siellä mainitaan, että alkuperätakuut pitää toimittaa EDIEL-sanomina.

FCR vuosimarkkinasuunnitelmat

Implementointiohje on valmistunut ja on toimijoiden käytössä. CIM-formaatin käyttöä pystyy vihdoin testaamaan, mutta ei ole tietoa, joko testausta on tapahtunut. Tämän hetken arvion mukaan siirtymäaika on päättymässä sovitusti 30.6.2025.

Markkinainnovaatiot (MAX) / Päivi Karppanen

5.12.2024

Julkinen

Reservimarkkinoiden Ediel-tiedonvaihto

Käytiin läpi vastauksia syyskuisessa kokouksessa esiin nousseille kysymyksille. Pyydettiin vielä selvittämään, voiko itse valita, minne sanomat lähetetään, jos jatkossa sanomat kulkevat vain yhdelle osapuolelle?

Tuomas sanoi, että kapasiteettikauppoja ei ole eSettissä. Joissakin muissa maissa on, mutta ne välitetään ainoastaan reservitoimittajalle (ei tasevastaavalle).

Reaaliaikatiedonvaihto

Pilottiasiakkaiden (2) ensimmäinen testi ei onnistunut ja odotamme uutta yritystä. Kehityksen eteneminen on kiinni asiakkaista, mutta tavoite on saada vuoden loppuun mennessä rajapinta julkaistua. Käyttöönoton pitäisi olla ketterää, kun testaus vahvistaa tuotantoympäristön olevan kunnossa.

Jarno mainitsi equigy.comin, joka on kantaverkkoyhtiöiden käytössä tai otetaan käyttöön monessa maassa. Kannusti vertaamaan muiden maiden käytössä olevia ratkaisuja.

Rajapintaspeksejä ja listoja, mihin kaikkeen tätä uutta palvelu voi käyttää, kaivataan edelleen. Päivi lupasi kysyä uudelleen niiden tilannetta.

Rajapiste- ja tuotantomittaukset JA Kansallisista tunnuksista luopuminen

Datahubin mahdollinen laajentuminen vaikuttaa näihin kahteen kehitykseen ja on selvitettävä, miten kehitys on järkevintä toteuttaa.

1.6 Muut asiat

Seuraavat kokoukset:
keskiviikkona 12.2. kello 12-15:45
tiistaina 13.5 kello 12-15:45

Päivi lähettää kokouskutsut.

Kokouksen lopussa käytiin lyhyt keskustelu, kokevatko foorumin jäsenet sähkömarkkinoiden tiedonvaihdon kehityksen palveluna. Todettiin, että lainsäädännöstä tulee mandaatti tekemiselle, mutta kuka on asiakas? Tiedonvaihdon kehitystä ei nähty palveluna vaan yhteiskehitystoimintana. Ainakaan tällä hetkellä tekeminen ei täytä palvelun tunnusmerkkejä.

Jakelu Tukkusähkömarkkinoiden tiedonvaihdon kehitysfoorumi

Tiedoksi Tukkusähkömarkkinoiden tiedonvaihtotiimi